Valiokunnan lausunto PuVL 14/2018 vp─ HE 123/2018 vp

Puolustusvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 (HE 123/2018 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 22.10.2018.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- yksikön johtaja, talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
- Puolustusvoimain komentaja, kenraali Jarmo Lindberg
- suunnittelupäällikkö, prikaatikenraali Vesa Virtanen, Pääesikunta
- Puolustusvoimain komentajan erityisavustaja, kommodori Jukka Anteroinen
- Maavoimien suunnittelupäällikkö, eversti Ahti Kurvinen, Maavoimat
- Ilmavoimien suunnittelupäällikkö, eversti Aki Puustinen, Ilmavoimat
- Merivoimien suunnitteluosaston apulaispäällikkö, komentaja Marko Laaksonen, Merivoimat
- puheenjohtaja Elina Laiho, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- puheenjohtaja Ville Viita, Upseeriliitto ry
- pääluottamusmies Terho Eironen, Aliupseeriliitto ry
- puheenjohtaja Jyrki Lukkarinen, Päällystöliitto ry
- toiminnanjohtaja Pertti Laatikainen, Maanpuolustuskoulutusyhdistys
- toiminnanjohtaja Janne Kosonen, Suomen Reserviupseeriliitto ry
- varapuheenjohtaja Ismo Nöjd, Reserviläisliitto ry
- pääsihteeri Tuija Karanko, Puolustus- ja ilmailuteollisuus PIA ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta toteaa, että puolustusselonteossa ja valiokunnan siitä antamassa mietinnössä (PuVM 4/2017 vp — VNS 3/2017 vp) esitetyt huomiot Suomen puolustuspoliittisesta toimintaympäristöstä ovat ajan tasalla. Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen asema on vakaa, eikä Suo-

meen kohdistu sotilaallista uhkaa. Globaalisti turvallisuustilanteen voidaan sen sijaan arvioida edelleen heikentyneen, mikä näkyy konkreettisesti myös suurvaltojen välisen vastakkainasettelun kärjistymisenä, myös Itämeren alueella.

Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus limittyvät voimakkaasti toisiinsa, ja niitä on mahdotonta erottaa toisistaan nykymaailmassa. Suomen turvallisuuteen kohdistuvat vakavimmat uhkat ovat useimmiten kansainvälistä alkuperää, tai niillä on kytköksiä maamme ulkopuolelle. Euroopan turvallisuustilanteen heikkenemiseen liittyy ilmiöitä, joita voi kuvata hybriditoimintana.

Valiokunta toteaa, että vielä muutama vuosi sitten Suomen puolustussuunnittelun lähtökohtana oli, että tilanne eskaloituu niin hitaasti, että ennakkovaroitusaikaa on kuukausia, jopa vuosia. Nyt puolustussuunnittelun perusteet ovat valmiusvaatimusten osalta muuttuneet oleellisesti viimeisten kolmen vuoden aikana: puolustusvoimista on tullut koulutusorganisaation ohella yhä enemmän myös valmiusorganisaatio. Puolustusvoimien valmiutta on kehitetty paitsi puolustusvoimien omin toimin myös lainsäädännön kautta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien valmius on nyt hyvällä tasolla. Kolikon toinen puoli on se, että korkean valmiuden ylläpitäminen vie huomattavasti rahallisia resursseja ja kuormittaa merkittävästi puolustusvoimien henkilöstöä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien toiminnan painopisteenä vuonna 2019 on ylläpitää toimintaympäristön kehitykseen suhteutettua puolustuskykyä ja valmiutta, ja näistä tehtävistä kyetään suoriutumaan esitetyllä budjettikehyksellä. Voimavaroja joudutaan kuitenkin edelleen kohdentamaan ja priorisoimaan. Suomen puolustusjärjestelmän kehittämisen painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmius, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen. Valiokunta pitää valittuja painopisteitä oikeina ja toteaa, että moninaisiin uhkakuviin vastaaminen vaatii myös viranomaisyhteistyön edelleen tiivistämistä puolustusvoimien, poliisin ja Rajavartiolaitoksen kesken.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat painottivat, että puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpito ja kehittäminen on riippuvainen puolustusselonteon resurssikirjauksien toteutumisesta. Selonteossa linjataan, että turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämät vuotuiset lisäresurssit valmiuden parantamiseksi arvioidaan 55 miljoonaksi euroksi vuodesta 2018 alkaen (käytännössä valmiuteen on osoitettu vuonna 2018 ja 2019 noin 50 miljoonan euron lisärahoitus). Lisäksi puolustusvoimien materiaali-investointitason säilyttämisen edellyttämä vuotuinen lisäresurssitarve arvioidaan parlamentaarisen selvitysryhmän suositusten mukaisesti olevan 150 miljoonaa euroa indeksikorotusten lisäksi vuodesta 2021 alkaen. Kolmanneksi — ja rahallisesti ylivoimaisesti suurimpana tarpeena — selonteossa esitettiin strategisten suorituskykyhankkeiden toteuttaminen vuosina 2019—2031.

Puolustusvoimien tunnuslukuja vuonna 2019

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään vuoden 2019 talousarvioesityksessä määrärahoja 3 138 miljoonaa euroa. Tästä on arvonlisäveromenoja noin 384 miljoonaa euroa. Valiokunta toteaa, että arvonlisäverot mukaan laskettuna Suomen puolustusbudjetti nousee vuonna 2019 ensi kertaa yli 3 miljardin. Ensi vuosikymmenellä, HX-projektin toteutuessa, ylittyy 4 miljardin euron taso. Puolustusbudjetin BKT-osuus on ensi vuonna 1,29 prosenttia ja kansainvälisin kriteerein

tarkasteltuna noin 1,5 prosenttia. Kansainvälisessä tarkastelussa (SIPRI/NATO-kriteerit) puolustusbudjettiin luetaan mukaan myös sotilaseläkkeet, osa rajavartiolaitoksen kuluista sekä ulkoministeriön osuus sotilaallisen kriisinhallinnan kuluista.

Vuodelle 2019 suunniteltu toiminnan taso on varusmieskoulutuksessa 35 sotaharjoitus- ja muuta maastovuorokautta, 18 000 koulutettua reserviläistä, 8 800 Hornet-lentotuntia, 1 650 NH90-helikopterilentotuntia sekä 1 300 alusvuorokautta. Varusmiehiä arvioidaan koulutettavan ensi vuonna noin 20 400. Valiokunta toteaa, että nämä tavoitteet ovat olleet suunnilleen samalla tasolla vuodesta 2015 lähtien.

Henkilöstön merkitys puolustuskyvyn ylläpitämiselle

Valiokunta huomauttaa, että kertausharjoitusten osalta 18 000 hengen kouluttamista voidaan pitää ehdottomana minimitasona, etenkin huomioiden se, että sodan ajan vahvuutta nostettiin puolustusselonteossa 50 000 hengellä. Kertausharjoitustasoa ei voi kuitenkaan nykyisestä nostaa kantahenkilökunnan jaksamisen vuoksi.

Henkilöstöresurssien niukkuus vaikuttaa myös osallistumiseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen sotilaallisen kriisinhallintaosallistumisen tason merkittävä nosto nykyisestä noin 500 sotilaasta on erittäin vaikeaa kantahenkilökunnan ja myös reserviläisten saatavuuden vuoksi. Valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen työkalupakin yksi keskeisen tärkeä elementti, näkyvä panos sotilaallisessa kriisinhallinnassa, on myös uhattuna henkilöstöresurssien niukkuuden vuoksi. Valiokunnan näkemyksen mukaan Suomella pitää olla tarvittaessa valmius — poliittisen päätöksenteon liikkumavaran lisäämiseksi — lähettää suurempia joukkokokoonpanoja myös uusiin operaatioihin.

Varusmies- ja reserviläiskoulutuksen sekä valmiustehtävien lisäksi puolustusvoimat osoittaa kyberpuolustuksen tehtäviin sisäisin toimenpitein yli 200 henkilöä. Tämä kohdennus on valiokunnan mielestä erittäin tarpeellinen kyberpuolustuksen kehittämiseksi, mutta näin merkittävä henkilöstöresurssien uudelleen kohdistaminen vaikeuttaa edelleen laajentuvasta tehtäväkentästä suoriutumista. Valiokunta huomauttaa, että puolustusvoimille on myös tulossa sotilastiedustelulainsäädäntöön liittyen uusia tehtäviä, ja lisäksi valmistelussa oleva esitys vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestämiseksi ja sotilaallisen koulutuksen siirtämisestä Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä puolustusvoimille merkitsee noin 40—50 lisäviran tarvetta.

Valiokunta on huolissaan puolustusvoimien ammattisotilaiden ja siviilihenkilöiden jaksamisesta. Sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaympäristön muutoksesta johtuva sotilaallisen valmiuden tehostaminen ja uudet valmiudelliset järjestelyt toteutetaan samalla henkilöstöllä, jota käytetään varusmiesten ja reserviläisten kouluttamiseen. Koulutusjaksojen väliin ei jää riittävästi aikaa lepoon ja toiminnan suunnitteluun. Vastaavat haasteet rasittavat samalla myös tukiorganisaatioita ja huoltoa; kertausharjoitukset edellyttävät tukipalveluita kaikkina viikonpäivinä. Lisäksi kalusto on jatkuvassa käytössä, jolloin huollolle ja kunnossapidolle ei jää riittävää aikaa.

Valiokunta toteaa, että henkilöstövajetta on akuutein toimin paikattu sopimussotilaiden palkkaamisella viime vuosina. Sopimussotilasjärjestelmä on tarpeellinen, ja järjestelmä auttaa paikkaa-

maan kouluttajapulaa ja toimii myös rekrytointikanavana ammattisotilaan uralle. Toisaalta on selvää, että varusmiespalvelustaustan omaavien sopimussotilaiden osaamispohja on ammattisotilaisiin verrattuna kapeampi. Sopimussotilasjärjestelmän lisäksi puolustusvoimien sotilasammattihenkilöstön ja siviileiden määrää on saatava kasvatettua.

Valiokunta pitää erittäin tervetulleena sitä, että ensi vuoden puolustusbudjettiin esitetään 100 lisävirkaa. Tämäkään lisäys ei kuitenkaan vielä riitä. Puolustusselonteossa vuonna 2017 linjattiin, että puolustusvoimauudistuksen jälkeinen palkatun henkilöstön määrä, noin 12 000, on vähimmäistarve puolustusvoimien nykyisten tehtävien toteuttamiseksi.Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan puolustusvoimiin tarvittaisiin satoja lisävirkoja. Valiokunta toteaa, että luontevimmin henkilöstön määrän pysyvää nostoa koskevat linjaukset on tehtävissä heti ensi vaalikauden alussa puolustusselonteon kautta. Valiokunta huomauttaa, että tähän työhön kytkeytyy mukaan myös parlamentaarinen seurantaryhmä. Eduskunta hyväksyi puolustusselonteon käsittelyn yhteydessä lausuman parlamentaarisen seurannan järjestämisestä selontekovalmistelua tukemaan. Valiokunta pitää hyvänä myös jatkossa tällä vaalikaudella käytettyä mallia erillisen puolustusselonteon laatimisesta.

Puolustusvoimien kiinteistömenot

Valiokunta toteaa, että puolustusvoimien käytössä olevat alueet ovat pääosin Metsähallituksen omistuksessa, ja puolustusvoimat maksaa näiden alueiden käytöstä vuokraa. Puolustusvoimien käytössä olevat rakennukset ja rakenteet omistaa Senaatti-kiinteistöt. Puolustushallinnossa on käytössä niin sanottu pääomavuokrajärjestelmä, jossa puolustushallinto itse tuottaa rakennusten yllä- ja kunnossapitopalvelut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen kautta. Omistaja vastaa investoinneista kiinteistökantaan, ja puolustusvoimat maksaa sidotusta pääomasta vuokraa valtion yleisten periaatteiden mukaisesti.

Valiokunta toteaa, että kiinteistömenoihin käytetään vuonna 2019 noin 270 miljoonaa euroa eli noin 10 prosenttia koko puolustusbudjetista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien kiinteistömenot ovat koko ajan kasvussa huolimatta siitä, että puolustusvoimat on pyrkinyt kaikin käytettävissä olevin keinoin, muun muassa luopumalla merkittävästä määrästä kiinteistöjä, hillitsemään kustannustason nousua.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi räjähdevarastojen rakentamishanke, joka saatetaan loppuun vuoteen 2022 mennessä ja maksaa 120 miljoonaa euroa, tuo nykyisellä elinkaarimallilla puolustushallinnolle kustannuksia noin 500 miljoonaa euroa.

Valiokunta toteaa, että puolustusvoimien kiinteistömenokustannukset ovat kestämättömät eikä näköpiirissä ole, että nykyisen toimintamallin puitteissa kustannustason nousua saataisiin hillittyä. Valiokunnan mielestä todellisena riskinä on se, että 2020-luvulla puolustusvoimien ydintoiminnot voivat vaarantua, mikäli kiinteistömenojen osuus puolustusbudjetista vielä kasvaa. Nykyistä toimintamallia on syytä tarkastella kriittisesti mahdollisimman pikaisella aikataululla. Valiokunta korostaa, että tähän kysymykseen tulee ottaa kantaa seuraavan vaalikauden alussa, joko hallitusohjelman kautta tai puolustusselonteon kautta haettavin linjauksin.

Puolustusmateriaali- ja varaosahankinnat

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään käytettäväksi 772 miljoonaa euroa vuonna 2019. Valiokunta toteaa, että vuonna 2018 puolustusmateriaalihankintoihin käytettiin 480 miljoonaa euroa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ero tähän vuoteen selittyy pitkälti sillä, että Laivue2020-hankkeen maksatukset alkavat, ja vuonna 2019 Laivue-hankkeeseen käytetään 260 miljoonaa euroa. Lisäksi materiaalikorotuksiin tulee tälle vuodelle 20 miljoonan euron tasokorotus puolustusselonteon linjausten mukaisesti.

Valiokunta huomauttaa, että puolustusvoimilla on — strategiset suorituskykyhankkeet pois lukien — käytettävissään uuden ja/tai käytetyn kaluston ostamiseen vuositasolla noin 500 miljoonaa euroa. Ottaen huomioon maavoimien mittavat materiaalitarpeet ensi vuosikymmenellä etenkin panssaroitujen ajoneuvojen uusinnan suhteen sekä puolustusmateriaalin merkittävä vuosittainen kallistuma, arviolta jopa 7—10 prosenttia vuodessa, perushankintabudjettia voidaan pitää kooltaan haastavana. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan perusmateriaalibudjetin lisäksi materiaalihankintoja rahoitetaan myös toimintamenorahoituksella, ensi vuonna noin 50 miljoonaa euroa. Lisäksi materiaalin ylläpitoon ja kunnostukseen käytetään huomattava määrä rahaa, vuonna 2019 noin 390 miljoonaa euroa.

Mittavasta kunnossapitobudjetista huolimatta kaikilla puolustushaaroilla on haasteita varaosien ja ampumatarvikkeiden osalta, ja kalustoa joudutaan riittämättömän kunnossapitobudjetin takia "kannibalisoimaan", toisin sanoen varaosia siirretään esimerkiksi lentokoneesta toiseen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä hankintaperiaatteena uuden kaluston osalta sitä, että materiaalia hankittaessa huomioidaan myös elinkaari- ja varaosakustannukset kestävällä tavalla. Valiokunta huomauttaa, että etenkin tulevassa HX-hankinnassa elinkaaren kokonaishallinta tulee korostumaan, sillä uudella hävittäjäkalustolla on pystyttävä toimimaan ilmavoimien nykyisen käyttöbudjetin puitteissa.

Vapaaehtoinen maanpuolustus ja reserviläistoiminnan kehittäminen

Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on valiokunnan mielestä suuri merkitys suomalaisen puolustusjärjestelmän uskottavuuden ja korkean maanpuolustustahdon kannalta. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja sen jäsenjärjestöjen organisoima koulutustoiminta täydentää merkittävällä tavalla reserviläisten osaamispohjaa. Reserviläisten omaehtoisella harjoittelulla on tärkeä rooli muun muassa ampumataidon ja fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa. Tässä toiminnassa reserviläisyhdistyksillä on keskeisen tärkeä rooli.

Erityisen arvokasta vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta on nykytilanteessa, jossa kertausharjoituksia järjestetään tarpeeseen nähden liian vähän. Laskennallisesti sodan ajan 280 000 hengen vahvuudesta kertausharjoituksiin osallistuu vuosittain vain noin 6,4 prosenttia reserviläisistä. Reserviläinen saa siis kertausharjoituskutsun kerran noin 15 vuodessa.

Valiokunta toteaa, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys koulutti vuonna 2017 noin 34 000 reserviläistä, joista puolustusvoimien tilaamaan sotilaalliseen koulutukseen osallistui noin 8 000 reserviläistä ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen noin 26 000 reserviläistä. Valiokunta toteaa, että puolustusministeriössä valmistellaan parhaillaan hallituksen esitystä vapaaeh-

toisen maanpuolustuksen uudelleen järjestelyksi, ja tässä yhteydessä sotilaallinen koulutus siirrettäisiin puolustusvoimien tehtäväksi. Valiokunta toteaa, että tällainen muutos tulisi vaatimaan lisävirkoja puolustusvoimiin. Valiokunta pitää selvänä, että muutos ei saisi myöskään vaikuttaa kielteisellä tavalla MPK:n tai sen jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiin jatkossa.

Talousarvioehdotuksessa todetaan, että varusmiespalveluksessa hyödynnetään verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä entistä enemmän. Valiokunta pitää tätä kehityssuuntaa tervetulleena ja kehottaa puolustusvoimia hyödyntämään järjestelmiä aiempaa enemmän myös reservin koulutuksessa. Valiokunta toteaa, että sähköisiä vuorovaikutuskanavia asevelvollisten ja puolustusvoimien välillä on kehitettävä myös siihen suuntaan, että puolustusvoimilla olisi mahdollisimman kattavat tiedot reserviläisten osaamispohjasta. Nyt tiedot välittyvät puolustusvoimille satunnaisesti, jos lainkaan. Ajantasainen kuva reserviläisten osaamispohjasta tehostaisi puolustussuunnittelua ja mahdollistaisi parhaalla tavalla reserviläisten käytettävyyden maanpuolustuksen eri tehtäviin.

Eduskunta edellytti asevelvollisuuslakia koskevassa mietinnössään vuonna 2007, että hallitus ryhtyy toimiin varusmiespalveluajan ottamiseksi huomioon eläkkeen määräytymisessä sekä kotiuttamisrahan maksamiseksi palveluksesta kotiutuville. Eduskunta edellytti lisäksi, että asevelvollisille kuuluvia taloudellisia etuuksia kehitetään edelleen. Valiokunta toteaa, että asevelvollisten taloudellisia etuuksia, kuten esimerkiksi päivärahoja, on viime vuosina korotettu. Sen sijaan hankkeet kotiuttamisrahan palauttamisesta tai varusmiespalvelusajan mahdollisesta huomioimisesta eläkkeen määräytymisessä eivät ole edenneet. Näistä toimista päättäminen kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Puolustusvaliokunta katsoo, että asevelvollisuusjärjestelmän kehittäminen on keskeisen tärkeä osa Suomen puolustusjärjestelmää. Edellä mainittujen toimenpiteiden toteutus osoittaisi konkreettisesti vankan yhteiskunnallisen tuen asevelvollisuusjärjestelmän säilyttämiselle ja kehittämiselle.

Puolustusvaliokunta kiinnittää huomiota myös viime aikoina esiin nousseisiin tapauksiin vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevien naisten epäasiallisesta kohtelusta. Saadun selvityksen mukaan perusyksiköissä on tarkennettu ohjeistusta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Kiusaamiseen ja häirintään on puututtu silloin, kun se on tullut esimiesten tietoon, ja puolustusvoimissa selvitetään sopivia toimenpiteitä, joilla ilmoituskynnystä saadaan edelleen madallettua. Myös muita keinoja varusmiehiä eriarvoistavien rakenteiden vähentämiseksi ollaan kehittämässä. Puolustusvoimat selvittää parhaillaan muun muassa muiden maiden kokemuksia varusmiesten yhteistuvista sekä kokemuksia yhteisasumisesta merivoimien aluksilla. Havaintojen perusteella puolustusvoimilla on tarvittaessa kyky toteuttaa kokeilu yhteistuvista.

Suomalaisen puolustusteollisuuden asemasta ja EU-puolustusyhteistyöstä

Suomalaisella puolustusteollisuudella on tärkeä rooli Suomen puolustusratkaisussa, erityisesti sotilaallisen huoltovarmuuden ja järjestelmien ylläpitokyvyn kannalta. Asejärjestelmien toimivuuden ja työllisyyden kannalta on tärkeää, että kalustoa voidaan valmistaa, huoltaa, korjata ja päivittää kotimaassa mahdollisimman paljon. Suomalainen puolustusteollisuus työllistää suoraan 7 500 henkilöä.

Valiokunnan lausunto PuVL 14/2018 vp

Valiokunta toteaa, että valtioneuvosto on hyväksynyt periaatepäätöksen Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta huhtikuussa 2016. Valiokunta pitää tärkeänä, että periaatepäätöksen mukaiset linjaukset myös käytännössä näkyvät puolustusvoimien hankintatoimessa. Valiokunta painottaa, että puolustusvoimien tulee tehdä hankintoja kotimaasta aina, kun se on huoltovarmuus- tai suorituskykysyistä perusteltavissa.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että puolustusministeriö, puolustusvoimat ja suomalainen puolustusteollisuus tiivistävät yhteistyötään sen edesauttamiseksi, että Euroopan puolustusrahasto ja sen alla toteutettavat hankkeet palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla Suomen kansallisen puolustuksen kehittämistä ja mahdollistavat suomalaisten puolustusteollisuusyritysten, myös pk-sektorin yritysten, osallistumisen unionitason hankkeisiin. Puolustusvaliokunta on arvioinut EU-puolustuksen syventämiseen liittyviä aloitteita lausunnossaan (PuVL 15/2018 vp).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 18.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ilkka Kanerva kok
varapuheenjohtaja Mika Kari sd
jäsen Thomas Blomqvist r
jäsen Marisanna Jarva kesk
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Krista Mikkonen vihr
jäsen Markus Mustajärvi vas
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mika Raatikainen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Mikko Savola kesk
varajäsen Eero Reijonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola